

Lille Svend

En ud af kroppen oplevelse

F.L. Smidth – Lille Svend er døden nær

Stimmungsbericht

Med Per Flodins (kaldet Petter) Vanløsegruppe foretog Lille Svend en afvæbningsaktion mod F.L. Smidth, værnemagerkongen, minister Gunnar Larsens berymede værnemagerfabrik på Gl. Køgevej.

Min gruppe skulle have dækningen ved Toftegårds Plads. Fra fabrikken lyder spredt skydning, og i det samme svinger et kompagni tyske frontsoldater ind, syngende og marcherende med fuld feltmæssig udrustning.

Sandsynligvis var de på vej til skydeøvelser på et af forterne. Hvad skulle vi, hvad kunne vi gøre? Ville tyskerne gribe ind? Gjorde de det, ville kammeraternes flugtveje fra fabrikken være afskåret. Skulle vi begynde at myrde løs? Ingen tvivl, det ville blive et slagteri uden lige, med vor død til følge.

Rent selvmord.

Tankerne svirrede, kammeraterne, kunne jeg se, havde flyttet sig, så de havde den bedste dækning, og at krydsild var udelukket. (Krydsild = vinkler, hvor venner har mulighed for at ramme hinanden) Tankerne svirrede gennem hovedet på mig, sekunder følte som timer.

Pludselig opdager jeg, at der et eller andet sted oppe over mit hoved er et klart strålende lys, herfra kommer nu signaler ned, som fra vore dages computere.

Psykologer betegner dette, som sjælen ud ad kroppen fænomenet.

Du kan nå at smide højst to håndgranater, derefter kan du bruge fru Madsen. (Maskinpistol) Der skal kun en kugle i hver prøjser, derfor skal du køre med to lange salver, mere når du ikke. Du når ikke at skifte magasin.

Vent! Vent!

Jeg vidste, at kammeraterne ikke ville afgive ild uden signal fra mig, men ud af øjenkrogene har jeg set Kaj Storgård, (min barndomsven) kaldet Leo, som ikke kunne slå en flue ihjel, tage ladegreb, for derefter fosforgul i ansigtet prøve på at skjule, at han brækkede sig.

Soldaterne sang og marcherede, de ænsede ikke skyderiet, men pludselig ser jeg nogle skikkelser i fuld galop krydse Køgevejen.

Lettet åndede jeg op, og velsagtens drog de andre også et lettelsens suk.

Lille Svend berettede:

«Det svin skød lige imod mig, uden varsel, men gudskelov var det en klikker».

Kammeraterne skød forbryderen og tog hans maskinpistol med sig, det var fra den Lille Svend havde den patron, der bar tydeligt mærke fra slagstiften.

Siden den dag gik han med patronen i en kæde om halsen, en talisman? Hvis den skulle beskytte ham, havde den ikke den helt store virkning. Lille Svend blev skudt februar 1945.

I de næste dage gik jeg al vor 9 mm. ammunition igennem, og kaserede hver evige eneste patron af samme fabrikat, patronerne var fremstillet i Tjekkoslovakiet, og min teori er, at arbejdere dernede har saboteret ved at lave fusere. (Civil ulydighed). Det reddede Lille Svends liv den dag, ellers havde Lille Svend været offer nr. 13 på grund af de danske officerers forræderi.

Men ammunition, der var saboteret, var måske årsagen til, at Lille Svend overlevede, men til Svend Jørgensens (Terkels) død? Dennes pistol klikkede i det afgørende øjeblik under en likvidering, derfor blev han dræbt.

Hellesens Batterifabrik – Tilbage til Lille Svend

Da man skal bule (sprænge i luften) Hellesens fabrik er et af problemerne en sabotagevagt, som sidder bag en skranke og som blot ved et tryk med knæet uset kan slå alarm.

Man diskuterede forskellige løsninger, og til sidst siger Lille Svend:

«Den klarer jeg».

Han var altid fuld af gode ideer, hans aktioner havde gerne et stænk af humor; vi var ikke de eneste, der kunne more sig over hans mange skøre påfund.

Han forklarer kammeraterne, hvordan han vil løse opgaven, og man går i gang. Hvad gør han så?

Iført vandrekostume, korte bukser, ternet skjorte og det obligatoriske tørklæde om halsen og en pakke pænt indpakket med papir og snor om henvender denne lille, uskyldige dreng sig til den store, grumme sabotagevagt og forklarer, at han skal aflevere pakken personligt til en værkfører på fabrikken.

Vagten vil modtage pakken og sørge for, at den bliver afleveret behørigt. Under hele denne lange snak, har Lille Svend optrådt med så stor uskyldighed, at ingen fatter mistanke, og næsten umærkeligt har Lille Svend flyttet sig og dermed vagten væk fra den famøse alarmknap.

I en brøkdal af et sekund har Lille Svend fra et hul i bunden af pakken jernet (pistolen) fremme, og den lille dreng er i samme sekund forvandlet til et bistert uhyre, hvem man kun tør lystre.

Kammeraterne trænger på tegn fra Lille Svend ind, og resten går som i olie.

Tingvej – træning – leg midt i alvoren?

Stimmungsbericht

Jeg har nævnt tidligere, hvordan jeg halsede af sted med tungen ud ad munden fra arbejde, hjem til en mad, der brændte vabler i munden, eller som ofte slet ikke var færdig, for lidt senere at møde gruppen og i praksis lære dem at lave sabotage.

Bilværkstedet på Tingvej lå lige på vejen til Teknisk Skole, og da jeg efterhånden kendte værkstedet som min egen bukselomme.

Da folkene dér kendte mig fra to afvæbninger og til sidst i alt tre eller fire sprængninger, var det et ideelt lærested.

Efterhånden havde jeg til min store tilfredshed lært at sende en Opel lastvogn til himmels med samlet førerhus.

Jeg kan stadig se førerhusene i tredje – fjerde sals højde før de faldt fra hinanden. I dag må jeg nok indrømme, at jeg, når skidtet røg i luften, ikke kunne dy mig for at prale lidt.

Men 600 g trotyl anbragt mellem motor og gearkasse er sagen. For god ordens skyld må nævnes, at andre bilfabrikater ikke var skruet nær så godt sammen og derfor gik skilt ad allerede i første sals højde.

På en af aktionerne har vi tændt for ladningerne, og da vi løber ud gennem porten siger en forholdsvis ny mand:

«For Satan, jeg har glemt min pistol».

«Hvis du skynder dig, kan du godt nå det», siger jeg.

Han er i tvivl. Han tøver. Jeg retter mit jern (pistol) mod ham.

«Du kommer ikke levende ud uden din pistol, vi har kammerater, der er døde af at skaffe dem». Leif Hansen, kaldt Torben drog af i fuld galop, jeg ventede på ham i porten og stopper ham.

«Vent her, ellers risikerer vi at få hele lortet i hovedet».

På en af aktionerne stjæler vi en underskøn Opel Kaptajn, to dørs, 6 cylindret, bensindreven, en hurtig sag. Børge Dahl, kaldt Teddy, en af mine bedste kammerater, den eneste «gamle» mand, i gruppen, (35 år), pillede ved den, og da vi fyldte den med tysk flyverbensin, blev den noget af en racer. Teddy havde kørt Monte Carloløb og var en virkelig dygtig chauffør.

Nogen tid efter kommer Lille Svend med den besked, at bilen skal afleveres igen til ejermanden, da denne, en værnemager (arbejdsgiver, der arbejdede for værnemagten) havde tilbudt et større beløb til modstandsbevægelsen som løsesum.

En aften henter vi vognen, der var gemt i garagen til en privat villa, og sammen med Poul Petersen kaldet Palle, og Leo kører vi lidt rundt for at få nogen rutine.

Ellers kendte vi kun de død langsomme gengas-lastvogne.

Vi har parkeret med stoppet motor på en lille, meget mørk sidevej, med en meget stor bred, «veloplyst» vej på den anden side af en tværvej. Jeg sidder ved rattet, og netop som drengene har fået deres maskinpistoler skilt ad, ser jeg noget blinke i det mere end svage lys fra en gadelygte. Pludselig går det op for mig, at det er 6 tyske feltgendarmer (tysk militærpoliti).

Lyset blev reflekteret fra deres stålhjelme og af de messingskilte, de havde hængende på brystet. En af dem får øje på vognen, siger noget til de andre, og de vender sig mod bilen.

«Ud – ud for Satan», skreg jeg.

Palle var straks ude, men Leo måtte først skubbe til mit ryglæn, så jeg blev presset mod gulvet, jeg drejede nøglen om og gav fuld gas, speederen i bund. Vognen havde stået i andet gear, den sprang frem som en raket – lige ind i flokken i selv samme sekund, som dørene smækkede i.

Det bumpede og skramlede en del, fordi Opel Kaptajnerne var lavet af meget tynd jernplade.

Nede fra gulvet stirrede jeg op og styrede ved at køre efter gadelamperne, der hang pænt midt på den brede vej.

Uafbrudt ventede jeg, at maskinpistolerne ville glamme, men det udeblev; uden at sagtne farten kravlede jeg op på førersædet.

Jeg var skræmt fra vid og sans, men det var ingenting mod det, jeg nu oplevede. Tværs over køleren lå en politisoldat klamrende sig til viskeren og et bakspejl.

Jeg greb efter pistolen, en P 38 med udvendig hane. Den hang fast i frakkeforet, jeg flåede, men den sad stadig fast.

I mellemtiden forsøgte jeg at bruge noget, jeg havde lært i min skoletids fysiktimer; nemlig om hastighed og acceleration.

Hvad vil der ske, hvis du bremser?

Foden over på bremsen, bilen stod næsten på næsen.

Han kørte lige ret frem over køleren; et bump og noget hoppen, da hjulene gik over ham.

Jeg var fri.

Resten af vejen trådte jeg vande, dvs. forsøgte at dæmpe min nærmest paniske rædsel, forsøgte at komme op til overfladen igen. Bilen bliver parkeret i en park mellem træer og buske, og jeg finder både Palle og Leo i god behold. Nu skal bilen igen køres hen i nærheden af Tingvej, vi er blevet lidt klogere. Suomierne bliver samlet igen, jeg vil ikke styre, næ, jeg vil sidde ved siden af med ruden nede klar til at fyre løs.

«*Det her er noget fis*», siger jeg, «*vi gør det for nemt for dem*».

Bilen startes, Palle sætter i bakgearet, den rækker sig ikke ud af stedet. Hvad er der galt? Vi roder rundt i mørket, føler og famler os frem. En gren er smuttet ind mellem kofanger og skærm.

Hvad nu? Vi har mest lyst til bare at sive væk, men den står for tæt på vore tilholdssteder.

Palle skaffer en sav, og en sabotør får en ny rolle, som skovhugger. Bilen bliver nu flyttet og efterladt helt uden problemer, og jeg afgav det løfte, at jeg aldrig mere ville lege med biler, løftet holdt jeg. Det var fyraften, lettet kunne jeg drage «hjem til Bitten.

Lille Svend som opfinder

Stimmungsbericht

Lille Svend bad mig om at dreje nogle træskafter som på de tyske håndbomber. De skulle passe i en type konservesdåser, som var nemme at få fat i. Hans idé var at fremstille en håndbombe med ca. 1 kg sprængstof, det er vel 5 gange mere, end der er i en standard håndbombe.

Han ville gerne have fem, ja, tak sagde jeg, «*hvor skal jeg få træet fra?*» Problemet blev løst, og kort tid efter stillede jeg med en, det måtte være nok, indtil vi havde afprøvet hans idé.

I første omgang fyldte vi sand i, det naturligste havde været at afprøve den med sprængstof, så man fik en fornemmelse af virkningen. Det er jo meget rart på forhånd at vide, hvor meget man skal dukke sig, når den ryger. Men sprængstof var en mangelvare.

Ude ved Damhussøen kastede vi efter forskellige mål, og det lykkedes hurtigt at opnå en ganske god træfsikkerhed, men hvis skaffet blev forlænget lidt, kunne vi nok kaste længere med den.

Han fik fem, de blev monteret.

Mine depoter var næsten tomme. Der var ikke andet at gøre end at feje gulvet i depotet for at få det sidste med.

Jeg husker, at vi i den følgende tid hang rundt om på jernbaneviadukter – på Roskildevej – C. F. Richs-vej og Godhåbsvej.

Teknikken var enkel. Lille Svend stod på den ene side af viadukten, jeg på den anden; når toget kom, udvalgte han en passende vogn.

Når han råbte: «*NU*!» skulle jeg lade to vogne passere og derefter droppe bomben.

Jeg har stadig et syn på nethinden, og det er af et enormt langt tog med godsvogne med biler og kanoner.

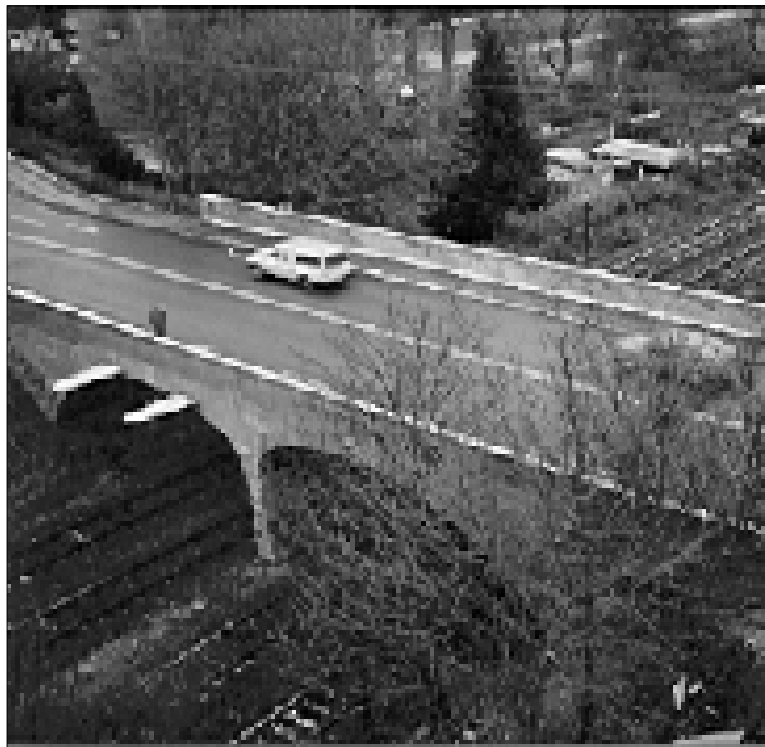
Han råbte: «*NU*!» Jeg ventede; en vogn med antiluftskyts kom, det var den, han havde udvalgt. Jeg droppede, havde straks den næste bombe klar, og hvad kom så?

En meget stor del af godstogstrafikken blev dirigeret rundt via S- togs nettet for at aflaste Hovedbanegården.

Der var derfor en særdeles livlig trafik på denne sidebane.

Togene kørte med en hastighed på omkring 20 km./timen, så der var god tid til at udvælge et passende mål.

Jeg har egentlig altid fortrudt, at jeg kylede en bombe ned i feltkøkkenet, jeg føler stadig, at det var noget af en skarnstreg at berøve soldater deres varme mad.

Et feltkøkken, røgen stod ud ad skorstenen, nogle soldater gik og puslede, formodentlig rørte de rundt i suppen.

Han råbte ikke, men det var for fristende.

Igen droppede jeg, den var dårligt landet på vognen før den første bombe gik. Braget var ikke det store sus, men skaden var udmærket.

Ideer og fantasi manglede Lille Svend ikke

Stimmungsbericht

Engang imellem kunne jeg godt blive svimmel og lidt træt af ham, man blev holdt til ilden, altid var der et eller andet, han ville have udført. Utrættelig er et betegnende ord for ham.

«Hvad siger du til denne her, John»?

Ud af noget avispapir vikler han en frygtindgydende granat, helt præcist en 10,5 cm artillerigranat.

«Hvad i alverdens riger og lande vil du dog med sådan noget farligt skidt»?
«Kan du ikke se John, den kan hjælpe vore dækningsgrupper – du ligger i dækningen og nazierne kommer i biler, du ligger gemt og godt beskyttet, og så vips trækker du lækkerierne ud og bang, så har vi arbejdsro». Smart?

Jeg kunne godt følge ham, og vi begyndte nu at drøfte, hvordan man kunne udføre operationen.

Det ender med, at jeg lover at arbejde med sagen og igen må jeg ud på min læreplads. Jeg havde lavet nogle tegninger til en meget bredsporet vogn, som næsten var umulig at vælte, skulle den alligevel vælte rundt, var der også hjul på de andre sider.

Granaten kunne spændes fast, foran var en trækkrog til snoren, som man skulle trække den ud på vejen med.

Ledningerne var fastspændt, så de var umulige at rykke af. Lille Svend roste mig meget, og nu kunne vi gå til det rent praktiske. Først hev og sled vi vognen frem og tilbage forskellige steder, selvfølgelig uden tænding.

Betænkelig var jeg ud over alle grænser.

«Kan du ikke se, dem, der skal fyre den af, er alt for tæt på.»

Det skidt spreder tusinde splinter rundt; den er mere farlig for vore folk end for tyskerne. Hvis skidtet ikke går af efter beregningen, står dækningsfolkene med tyskerne helt inde på livet».

Som sædvanlig var han ikke til at stoppe.

Han ville sprænge granaten, medens den var anbragt på min flotte vogn, men nu blev jeg sur og brokkede mig,

«er du da ikke klar over hvor meget, man har knoklet for at lave den vogn? Og så vil du bare smadre den».

Vi gik ned ved Damhussøen, og han begyndte at montere granaten. Vi trak meget lange ledninger. Efter at have set godt efter, om der var mennesker i nærheden, satte han strøm til. Det øresønderrivende brag, vi havde ventet udeblev.

Der var stille, meget stille, igen rodede han med skidtet og ville gå op for at undersøge ledningerne ved granaten.

Jeg hylede op: *«Du er altså spliterrævende gal mand, du aner ikke en pind om det, du roder med. Sådan en skide fyldepennereparatør, du er en fuser af rang».*

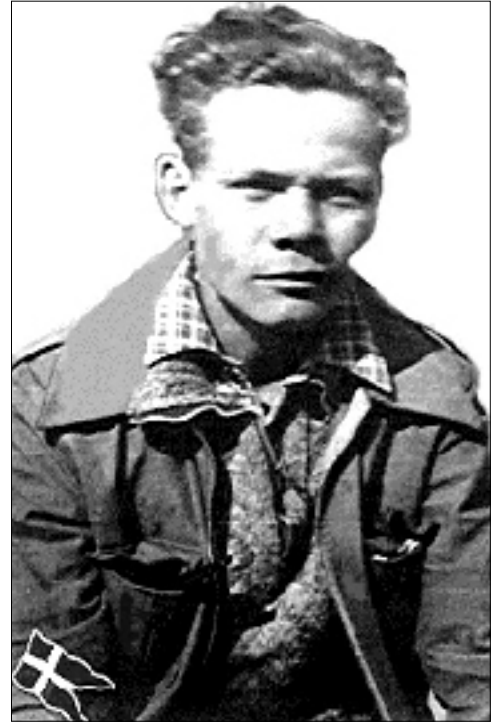
(Smede har aldrig haft den store respekt for andre faggrupper).

Han kunne godt se fornuften i det, fjernede ledningerne fra batteriet. På trods af at jeg har aldrig forstået mig på elektriske indretninger, foreslog jeg, at vi gik systematisk til værks.

Søren Egholm Lauritsen kaldet Lille Svend, var nummer tre i en trillingefødsel. Jeg dannede i juni 1944 en gruppe og overtog Lille Svends grupper ved hans død i februar 1945.

Han var den af alle, der betød mest for mig – han var en usædvanlig god kammerat.

En pære fra en cykellygte måtte kunne afsløre, om der var strøm på batteriet, og hvis der var det, kunne man jo undersøge, om strømmen kom gennem ledningerne.

Igen og igen travede han frem og tilbage, kaldte på mig, jeg skulle hjælpe ham.

«Nix, du kan tro, det er løgn».

Jeg var godt nok skide bange for at miste ham, men jeg var mere end bange for selv at tage billetten.

Til sidst opgav han, gudskelov, jeg tror aldrig, den blev brugt.

Fra Sverige til Anholt i storm i fladbundet pram

1944: september: På stranden nord for Halmstad finder Ejvind Hansen kaldet Jens nogle fladbundede pramme, men de er alle låst med kæder og mangler åregafler, som det i øvrigt var forbudt at sælge i det område.

Da de er klar til afgang, ringer Jens til Niels og beder ham medbringe bestik, især er det vigtigt med gafler. Nils køber åregafler og en nedstryger og med redningsveste og en fiskestang som camouflasje, er de så klar, men vejret er dårligt.

Kattegat er i sit dårlige lune, høj søgang, men heldigt for dem er vinden i øst, de driver, som man siger for vind og vejr.

Niels sidder hjælpeløs, grøn af søsyge med et lille kompas og «dirigerer». Men hvis man har sejlet bare lidt, ved man, at det at ro, styre, øse og holde kurs i høj søgang i en fladbundet pram, er praktisk umuligt.

Hvis man vil overleve, gælder det om at skodde for at holde båden op mod søen, så den ikke bordfylder. Hen under aften passerer et tysk marinefartøj og en signalgast vifter og vinker som en rasende, for de må da være i nød.

Men tyskerne fortsætter, da de to brave, danske søfolk virker uinteresserede. Jens siger da også på et tidspunkt, det er sindssygt det her, det er godt, min far ikke kan se mig.

Det er blevet mørkt, da de kan se et lys fra et fyr, og de gætter på, at det må være Anholt Knob Fyrskib.

Da de er ret tæt på, råber en skibsdreng til dem, at de skal gå i læ foran fyrskibet, som duver og gynger voldsomt i den grove sø.

En line og en lejder bliver kastet ned, men på vej op glider Niels redningsvest af; men han er imidlertid så udaset, at han ikke sanser, at skibsdrengen råber:

«Du taber din redningsvest».

Men da prammen og fyrskibet med nogle ordentlige bump tørner sammen, kravler Niels bare op, han skal ikke have en arm imellem.

Jens appetit fejler intet, og efterhånden som han får skovlet i sig, stiger hans popularitet hos kokken. Næste morgen er vinden løjet lidt, men der er stadig grov sø. Jollen, som var hejst op på fyrskibet, bliver sat i vandet, og tidligt på morgenen når de Anholt.

Turen er lang og hård, men på vejen løber en svensk fiskekutter op på siden af dem, og de bliver tilbudt hjælp, men afslår.

Inde på stranden haler de jollen op på land og lægger sig til at sove, de sidste dage har tappet dem for kræfter.

Hen på eftermiddagen begiver de sig mod byen (en lille klynge huse) og bliver her mødt af en rødmosset dansk betjent. Efter nogen snak frem og tilbage bliver de erklæret for anholdte og i løbet af dagen ført med en fiskekutter til fastlandet, hvor de bliver sat i arresten i Ebeltoft. Efter nogle dage kommer de for retten og idømmes 10 dages hæfte.

Niels og Jens skæbne

Men **d. 19. september** bliver det danske politi taget af tyskerne, og da tyskere er grundigheden selv, tropper de samtidigt op i Ebeltoft Arrest og tager rub og stub, politi og alle fanger, heriblandt Niels og Jens. En af fangerne var en dansk faldskærmsjæger (arresteret af dansk politi); da de er kommet til Gestapohovedkvarteret i Århus, skal de opgive navn og adresse.

Faldskærmsmanden opgiver til deres store undren en adresse i London. Efter en lang række forhør, hvor blandt andet en tidligere dansk betjent, (Pelving), men nu ihærdig stikker, er lige ved at vælte deres ellers «vandtætte» forklaring, bliver de læsset på en lastvogn og kørt ud i det uvisse, som viser sig at være

Den tyske fangelejr – Frøslevlejren

Da de dukker op i Frøslevlejren møder de gamle bekendte nemlig Per Mortensen, kaldet Tom, og Tage Vorsåe Nielsen, kaldet Amerikaneren, som var kommet dagen før.

Lejren lignede i store træk koncentrationslejrene i Tyskland, men fangerne var betydeligt bedre stillet her med hensyn til mad, varme, hygiejne osv.

Man led ikke direkte nød, fordi danske myndigheder sendte så rigelige forsyninger ind, at de tyske politisoldater kunne holde svin på spildet eller overskuddet fra køkkenerne.

Skydetårne med maskingeværer manede til besindighed, hegnene var, udover at være forsynet med pigtråd, forsynet med alarmtråde. Udenfor det inderste hegn var endnu ét, forsynet med en løbegang til blodtørstige hunde. Dertil kom diverse minefelter.

Niels fortæller om en desperat fanges flugtforsøg; kammeraten slipper igennem hegnet, men udløser en af snoreminerne; hele natten kunne de høre hans jamren og stønnen, men først om morgenen kom en tysk Gefreiter (korporal), Klein til; han går ind i minefeltet med stor fare for selv at blive lemlæstet og får den stærkt lidende dansker ud.

Flugt syntes udelukket. Lejren lå lige ved grænsen.

Fangerne kendte ikke deres fremtidige skæbne, det er et effektivt terrormiddel at lade mennesker leve i uvished om deres skæbne. Dagligt blev fangerne stillet op på appelpladsen i kulde, regn eller sne for efter timers råben at blive talt op igen og igen for endelig at høre kammeraters navne blive råbt op.

De skulle videre til dødslejrene, eller skulle måske underkastes nye forhør med den dertil hørende tortur, eller blev afhentet for at blive henrettet. Indbyrdes havde fangerne en vis status, der var noget, der var fint at være buret inde for, andet var mindre fint, f. eks. var der også nogle sortbørs folk, som tyskerne havde arresteret.

Amerikaneren, fortæller Niels, var højt på strå, han lagde ikke skjul på, hvad han havde lavet, men vi var i de andre fangers øjne nogle sølle karle.

Tom sad inde for at have skaffet garager, desværre til modstandsfolk, det beklagede han.

Niels og Jens havde forsøgt at få arbejde i Sverige. Ingen regnede dem for noget. Men de prøvede at få tjanser, der kunne give dem en chance for flugt. Tom var «rørsmed» og kom på den måde rundt i hele lejren. Niels og Jens skulle læsse tørv i et tørveskur. Lastvognene blev kørt af folketysskere, det vil sige folk, der var født og opvokset i Danmark, men som var tro mod deres fædreland, Tyskland. Farligere end de værste tyske nazister.

Niels løber på Tom og siger, «*se her, hvad jeg har organiseret*» (stjålet-hugget). Han viser stolt et landkort frem, som han har stjålet fra en af lastbilerne.

«*Så, se her, hvad jeg har fået*»

Tom viser i et glimt en pistol frem. Niels var overbevist om, at det var en 7,65´ er. Først da han får den i hånden, kan han mærke, at det er et flot stykke træskærerarbejde og intet andet.

Tom er tilfreds for når Niels, som kender alt til pistoler, lader sig fuppe, så vil andre også. Pistolen strålede sort, der var brugt flere dåser skosværite, men det, der fik den til at ligne mest, var et lille rør, der gjorde det ud for pistolmunding.

En dag springer en desperat fange, som havde fået lejrkuller, bagfra op på en af de tyske politiofficerer, men bliver revet væk af medfanger. Officereren fortsatte uden så meget som at vende sig.

Alle havde forventet, at han ville trække sin pistol og skyde fangen ned. Selv hos de værste nazisvin var der en opblødning, krigsafslutningen nærmede sig, så for dem gjaldt det nu om ikke at være for upopulær.

Uden al tvivl har også fangernes væremåde ganske langsomt fået vogterne til at revidere deres nazistiske opfattelse.

BOPA-folkene pønsede hele tiden på flugt. En dag, hvor de sidder inde i barakken med kortet fremme, bliver der slået alarm, men for sent, i virvaret med skrigende og råbende tyskere, ser Amerikaneren sit snit til at gemme kortet.

Alle er forbløffede, hvor er kortet? Senere, da «freden» igen hviler over land og by, trækker Amerikaneren det grinende frem igen. I al sin enkelthed havde han sat det fast oppe under bordet med en tegnestift. Men en dag lyder også hans navn ude på appelpladsen, han skal af sted til Neungamme, en berygtet koncentrationslejr syd for Hamborg. Hans afskedssalut til kammeraterne var:

«Når jeg er på vej hjem igen, vil jeg røve, plyndre og voldtage».

Desværre bukkede også han under for de umenneskelige lidelser. I Neungamme sad mange BOPA-folk. En af dem fortæller: Da de danske politifolk ankommer til lejren, bebrejder de højlydt i vrede toner terroristerne, de politiske fanger (modstandsfolkene), for det var jo takket været dem, at de var anbragt i lejren.

Politifolk skamroste efter krigen sig selv, da der var fred og ingen fare for deres indsats for Kongeriget, men mon ikke det flag, de viste i Neungamme, bedst beskriver virkeligheden? De følte sig uretfærdigt behandlet af tyskerne, for dem havde de i hvert fald ikke gjort noget.

En anden kammerat fortalte, at da de hvide busser ankom til lejren, var de første, der blev kørt væk, politifolkene, til trods for, at de var de sidst ankomne, til trods for, at de havde modtaget flere fødevarer end nogen anden dansk fange.

Da de danske politifolk i god foderstand stiger op i busserne, slæber de tøj, tæpper og fødevarer med sig.

På den danske side af grænsen blev de fleste fødevarer bare smidt ud. Når man tænker på, at der overalt i lejren lå dødssyge, døende, udhungrede fanger, der selv i den værste vinterkulde var barfodede i træøfler og tøj, der svarer til en pyjamas, synes jeg, mentaliteten hos disse vort lands ordenshåndhævere fuldender billedet af en slem flok holdningsløse egoister.

Dette udsagn modsiges af dansk betjent, der fortæller om hvorledes hans kolleger i en transport fordelte kostbarhederne.

Jens og Niels har en flugtplan og arbejder trøstigt videre, for deres fremtidsudsigter er meget usikre. En dag bliver Niels hentet til forhør; en medfange opfatter lynhurtigt situationen og spørger:

«Er der noget jeg kan gøre for dig»? «Ja, sig til Jens, at han skal gøre sig usynlig, til vi kan snakke sammen».

Den berygtede stikker Pelving var tilstede i forhørslokalet og prøvede på alle måder at få Niels til at ændre sin forklaring fra Gestapohovedkvarteret i Århus, men da Niels taler perfekt tysk, overså han stikkeren og henvendte sig konsekvent til den tyske kriminalrat.

Resultatet udeblev ikke. Efter nogen tid fik Pelving en glat ordre om at begive sig til Flensborg Banegård for at fungere som tolk. Han havde ikke den store lyst til at forlade sit offer, sin landsmand, men tyskeren blev vred og sagde:

«Jeg gentager, der står 100 mand på Flensborg Banegård og venter på deres tolk, på Dem».

Niels og Jens havde fået kringlet sig til en tjans med at læsse tørv af i lejrens tørveskur. Flugtplanen gik derfor ud på i et ubevogtet øjeblik at kravle op under ladet på tørvevognen og køre med den til Fårhus Station.

De var udmærket klar over, at det ville blive anstrengende at hænge i armene. For ikke at falde ned på den roterende kardanaxsel havde de brædder liggende klar.

Niels søger Bopa om tilladelse til at flygte, fik han tilladelsen, ville han kunne regne med Bopas støtte igennem Danmark. Hans bror havde i mellemtiden opsøgt det tyske politi og fortalt om faderens død. Tyskeren kan godt forstå familiens katastrofale situation, nu hvor familiens overhoved er væk, og hvem er nærmere til at overtage ansvaret end den ældste bror, nemlig Niels. Niels får kode besked på at afvente, de skal ikke forsøge på flugt.

En dag dukker en medfange op:

«Er du Kaj Henning Schmidt»? «Ja»! «Du er løsladt».

Jens spørger: «Er der ikke besked til andre»? «Jo, jeg er på vej efter Ejvind Hansen, han skal også løslades». «Det er mig».

Mads får flugtplan

På deres stue i Frøslev sad en jernbanesabotør Pierre Honoré fra Fredericia, han blev senere optaget i BOPA og blev her kaldt Mads.

Hans sag stod så dårligt, som tænkes kan. I heldigste fald var ud-sigterne for ham en tur til dødslejrene, men lige så sandsynligt var en henrettelse. Ham giver de planen i detaljer og kortet.

Han har lidt indvendinger, især omkring kardanakslen, men Niels lyver på sin sædvanlige overbevisende måde og fortæller, at akslen er afskærmet.

Mads smutter.

Først ved aftenappellen opdager tyskerne, at der mangler en mand. Fangerne har gjort sig brede for at skjule, at der mangler en fange, men der bliver alligevel slået alarm. Fanger bliver tvunget til at skubbe bilerne i gang, men Jens har en klud i hånden og stopper udstødningsrøret til med den. Bilen kommer ikke i gang. Fangerne jages nu ind i barakkerne, tyskerne beder om at få noget af Mads tøj, som hundene kan lugte til. Men Jens har allerede fjernet hans tøj og lagt noget andet i stedet.

Turen bliver et mareridt for Mads; efterhånden som han udmattes, synker han uværgerligt ned på den roterende kardan, og tøjet bliver flået af ham. Dertil kom, at det er omkring 5 graders frost og en isnende vind skærer gennem marv og ben.

I sin jakkelomme havde Mads et arvestykke, et ur, det blev fuldstændigt vredet fra hinanden. Da han er fri af vognen, gør han det modsatte af, hvad alle andre ville gøre, han går mod vest og finder om aftenen ly i Tønder hos nogle bekendte.

Da Niels og Jens bliver løsladt, opsøger de som aftalt med Mads dennes forbindelser i Fredericia. Mads har allerede været her, men er på mystisk vis forsvundet igen. Folkene her er meget mistænksomme, så mistænksomme, at de givetvis har anset Mads som en potentiel fare, nemlig for at være stikker.

Det var ikke ualmindeligt, at tyskerne løslod folk mod, at de til gengæld lovede at angive deres kammerater. (Wurbs er et godt eksempel). Mads er nu forfulgt af både modstandsfolk og tyskere, men han kommer til København og bliver optaget i BOPA.

Lige før jul går jeg med Lille Svend inde ved søerne, da denne pludselig peger på en lang, ranglet fyr, der går ovre på Gl. Kongevej og siger:

«John, læg godt mærke til ham, han er farlig, han er lige løsladt af tyskerne, der må være noget muggent ved ham, for så dumme kan de ikke være».

Den lange, ranglede fyr var Niels.

Lille Svend kendte hans resultattavle, det gjorde tyskerne ikke.

Transporter

Næsten hver evig eneste dag måtte vi transportere vore ting tværs igennem byen, hvor razziaer hørte til dagens orden. Det var farligt, det var trættende, det var udmattende. Tit havde vi lige akkurat fået tingene i et nyt, godt depot, så blev en kammerat arresteret, ja så måtte man til det igen.

Af og til virkede det endeløst, nærmest håbløst. Cykler af enhver slags var det bedste transportmiddel, men af og til var tingene store og tunge, så var vi pisket til at bruge en lastbil. Langt de fleste sabotører (vel mest i en anden stor organisation) blev taget eller dræbt i forbindelse med brug af biler, derfor indskærpedes det igen og igen, brug kun biler, når der ingen andre muligheder er.

Misbrug betød ud – ud af organisationen.

I dag kan det lyde barskt, måske urimeligt, men det var ikke bare den enkeltes sikkerhed, det drejede sig om, det var hele organisationens, det var vor effektivitet, vor kampkraft, det drejede sig om.

Næsten hver gang en kammerat blev arresteret, trak han andre med sig, og næsten hver gang mistede vi et eller flere depoter.

Flere af mine partikammerater var postbude. De hjalp mig med at skaffe uniformer, postcykler og præcise oplysninger om, hvilke postbiler, der gik på bensin. Tyskere var opdraget til at gøre, som der blev sagt, tænke selvstændigt var for tyskere en by i Rusland, de var lydige, anstændige mennesker, udstyret med en autoritetstro næsten uden grænser.

Ikke en, men mange gange har jeg passeret dem i postuniform, spækket med «postsække». Blot et venligt smil fra mig, og at jeg tog til kasketten, var nok til, at de gjorde pænt honnør.

Det kan man så grine af i dag, men da det stod på, var isen i maven tæt på at smelte og forvandle sig til en regulær gang tyndskid.

Røde Kors ambulancer

Efter en af de mange aktioner mod bilværksteder kunne man i næste dags aviser læse beretningen om, at fæle terrorister havde sprængt ambulancer i luften, man havde overtrådt Genèvekonventionen.

På næste møde med Brandt, henvender han sig direkte til mig og giver mig en lodret skideballe trods det, at Lille Svend står lige ved siden af og smågriner.

Nu var Brandt jo ikke en Hr. hvem som helst, han var dybt respekteret og i høj grad beundret. Jeg følte dette var uretfærdigt, hvis nogen skulle have skideballen, måtte det være Lille Svend. Det var hans aktion.

Men nej, Lille Svend var Brandts kæledægge, han kunne stort set gøre, som det passede ham, og det gjorde han.

«Tror du på, hvad de skriver i aviserne», spurgte jeg?

«Nej, selvfølgelig ikke,», men han havde det nu også fra anden side. I må da have set Røde Kors mærkerne?»

«Så du nogle Lille Svend?» spurgte jeg.

Det havde han heller ikke, der var jo buldrende mørkt.

«Det er da ikke os, der har erklæret den totale krig, det er da nazisterne, de har selv bedt om det. Hvornår har nazisterne overholdt konventionerne?»

Har prøjserne ikke ambulancer til at køre de sårede til lazaretterne, kreperer flere nazisvin, og så har de allierede færre at slås med ved fronterne, er det ikke det, det hele drejer sig om, nemlig at få slået så mange nazister ihjel som muligt?»

«Er du færdig John?» Brandt skruede sig op og så vred ud.

«Nej», sagde jeg, «godt nok har jeg ikke læst konventionerne, men du skal kalde mig Mads, om det er tilladt at stille krigsmateriel og Røde Kors materiel sammen, og forresten kunne de godt sørge for noget lys, så man ikke famlede rundt i mørke.»

„Du skal rette dig efter dette her, John».

Du må ikke smadre mere Røde Kors materiel.“

Nu gav jeg ikke så let op og sagde:

«Hvis I skaffede os noget, der kan bruges, havde vi nemt kunne anbringe små ladninger på de rigtige biler, men vi har ikke cordtex, vi har ikke tændsatser, jeg sidder og snitter søvl af tændstikker og stopper det i lunterne for at kunne tænde, vi har ikke engang stormtændstikker, men det er vel nemmere at dele skideballer ud end at skaffe varerne?»

Er du klar over, at jeg fik en røvtur ud gennem porten, fordi vi ikke kunne få gang i lunterne? At jeg står her, er ikke din skyld».

Brandt forstod os; han havde lige skrevet sit «Jammersminde», hvor han tigger om at få noget at gøre godt med, men det vidste jeg jo ikke.

«Lige meget John, det er slut med at smadre ting og sager fra Røde Kors».

Og det var det så; ham havde jeg respekt for.

Min baggrund var Goebbels tale i Sportspaladset i Berlin:

«Jødedommen udgør en smitsom infektion, men Tyskland vil ikke bøje sig for denne jødiske trussel, men vil rettidigt bekæmpe den, om nødvendig med radikal udryddelse af jødedommen. Englænderne hævder, at det tyske folk er imod regeringens totale krig.

Det ønsker ikke total krig, men kapitulation, siger England.

Vil I den totale krig?

Mere total og radikal end vi i dag kan forestille os?“

Rejs jer folk – Bryd løs storm»

Forsamlingen var som hypnotiseret, brølede – heilede et ja ud.

Himmler opfordrede alle – store drenge – ældre mænd til at melde sig til den sidste kamp, han sagde:

«Vore forbandede fjender må indse, at indtrængen i Tyskland vil koste angriberen ofre, der er ensbetydende med nationalt selvmord.»